

Az elektronikus bélyegző használata

A Kérelmező (**Bank**) az elektronikus szerződéskötéssel és annak formai követelményeivel, ezen belül az elektronikus bélyegző használatával kapcsolatban kérte a Magyar Nemzeti Bank (**MNB**) véleményét.

I. A TÉNYÁLLÁS ÉS AZ ÉRTELMEZENDŐ JOGSZABÁLYI RENDELKEZÉSEK

A Beadványban foglaltak szerint a jövőben a Bank mind lakossági, mind pedig vállalati ügyfeleivel elektronikus úton kíván szerződést kötni. A szerződéskötéshez az elektronikus utat a Bank biztosítaná, amelynek kapcsán a Bank arról adott tájékoztatást, hogy a banki oldali aláírás tekintetében a szektor többféle megoldást alkalmaz. Figyelemmel arra, hogy a megkötendő szerződések kizárólag előre rögzített kondíciókkal, meghatározott szerződéses keretek között jönnek létre, a zárt rendszerben, ügyfelek által megerősített szerződéses nyilatkozatok Bank általi aláírása kapcsán az automatizálás kérdésköre fontos szempont lett, mivel ilyen esetben az ügyfél által igényelt szolgáltatás nyújtásának megkezdése, a jognyilatkozat Bank oldali aláírása nem függ a Bank humán erőforrásaitól, az ügyintézők munkaterhétől. A szerződéskötési folyamatok kialakítása során - a formai követelményeknek való megfelelés érdekében - a Bank figyelembe veszi különösen a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról 2013. évi CCXXXVII. törvény (**Hpt.**) 279. §-ának a kötelező írásbeliséget megfogalmazó szakaszát¹, a Hpt. 141. §-ában² foglalt együttes cégképviselőre vonatkozó szabályokat, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (**Ptk.**) 6:7.§-ában (írásbeli alakhoz kötött jognyilatkozat) foglalt, az írásbeliség követelményének eléréséhez elvárt kötelező elemeket, valamint a Ptk. 6:82-8:85 §-aiban foglalt elektronikus úton való szerződéskötés esetére megfogalmazott különös szabályokat, az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (**E-ügyintézési törvény**) minősített elektronikus aláírás³ definícióját, amelynek Az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (**eIDAS**) 3. cikkének 12. pontja szerinti aláírás felel meg⁴, valamint az eIDAS 3. cikk 25., 26., 27. pontja szerinti fogalmakat⁵ és a rájuk vonatkozó rendelkezéseket.

II. A JOGKÉRDÉS

A fentiek kapcsán a Bank kérdése arra irányult, hogy

¹ 279. § (1) A pénzügyi intézmény - az egyszeri fizetési megbízás kivételével, valamint a 285. §-ban meghatározott eltéréssel - pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződést csak írásban köthet. Az írásban kötött szerződés egy hiteles példányát a pénzügyi intézmény köteles az ügyfél rendelkezésére bocsátani.

(1a)

(2) Az (1) bekezdésben foglalt előírás megsértése nem vonja maga után a szerződés érvénytelenségét, jogkövetkezményként a Felügyelet intézkedést alkalmazhat, illetve bírságot szabhat ki.

(3) A pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ideértve a késedelmes teljesítés jogkövetkezményeit és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is.

² Hpt. 141. § (1) Cégjegyzésre - ideértve a fizetési számla feletti rendelkezést is - és a hitelintézet nevében a pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos kötelezettségvállalásra

a) részvénytársasági vagy szövetkezeti formában működő hitelintézet esetében két igazgatósági tag, illetve két ügyvezető,

b) külföldi hitelintézet fióktelepe esetében két vezető állású személy

együttesen jogosult.

(2) Az (1) bekezdés szerinti együttes aláírási jog - a hitelintézet igazgatósága által jóváhagyott belső szabályzatban rögzített eljárási rend szerint - együttes aláírási jogként átruházható. A hitelintézet ügyfelének kérésére be kell mutatni a hitelintézet nevében kötelezettséget vállalók aláírási jogát meghatározó belső szabályzatot

³ 12. „minősített elektronikus aláírás”: olyan, fokozott biztonságú elektronikus aláírás, amelyet minősített elektronikus aláírást létrehozó eszközzel állítottak elő, és amely elektronikus aláírás minősített tanúsítványán alapul;

⁵ 25. „elektronikus bélyegző”: olyan elektronikus adatok, amelyeket más elektronikus adatokhoz csatolnak, illetve logikailag hozzárendelnek, hogy biztosítsák a kapcsolt adatok eredetét és sértetlenségét;

26. „fokozott biztonságú elektronikus bélyegző”: olyan elektronikus bélyegző, amely megfelel a 36. cikkben meghatározott követelményeknek;

27. „minősített elektronikus bélyegző”: olyan, fokozott biztonságú elektronikus bélyegző, amelyet minősített elektronikus bélyegzőt létrehozó eszközzel állítottak elő, és amely elektronikus bélyegző minősített tanúsítványán alapul;

- a. van-e mód arra, hogy a Bank elektronikus bélyegzővel (cégbélyegzővel) automatizált módon, emberi beavatkozás nélkül, zárt informatikai rendszerben előállít szerződést érvényesen, a jogszabályi előírások megtartásával aláírjon, továbbá
- b. megfelel-e a fenti pontban meghatározott cégbélyegzővel történő aláírás a Hpt. 141. §-ában meghatározott követelményeknek?

III. A BANK ÁLLÁSPONTJA

A Bank véleménye szerint a Bank oldali aláírás tekintetében a Hpt. 141. §-ában szabályozott együttes cégképviselőre és pénzügyi kötelezettségvállalásra vonatkozó szabályok azt a speciális esetet rendezik, amikor a képviselőre feljogosított személyek eljárásán keresztül tesz a Bank, mint jogi személy jognyilatkozatot. Vagyis cégjegyzés körében kerül sor a hitelintézet nevében a pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos kötelezettségvállalásra. Mivel ilyen esetben nem maga a jogi személy jár el, a cégképviselőre vonatkozó szabályok érvényesülnek és szükséges a Hpt. hivatkozott szakasza szerinti együttséget biztosítani.

A Bank megítélése szerint az eIDAS elektronikus bélyegzőre vonatkozó szabályai épp azt hivatottak elérni, hogy a képviselőt iktassák ki és a Bank, mint jogi személy önállóan legyen képes a kötelezettségvállalásra. Tekintettel arra, hogy az elektronikus bélyegző szolgáltatás igénybevételéhez a bizalmi szolgáltatók előtt a pénzügyi intézmény csak a képviselőre jogosított személyek, cégjegyzők közreműködésével képes eljárni, ezen eljárásra pedig vonatkozik az együttség kritériuma, maga az együttség leképeződik az elektronikus bélyegző igénybevételére is. A pénzügyi intézmény ezt követően belső folyamataiban, szabályzataiban köteles szabályozni, hogy az elektronikus bélyegző szolgáltatás alkalmazása mely folyamatokra, mely szerződéskötési, jognyilatkozat megerősítési eljárásokba építhető be, vállalva azt, hogy az így létrejövő jognyilatkozatok jogi kötőerővel fognak rendelkezni és a pénzügyi intézményt kötelezni/jogosítani fogják a harmadik személyekkel szemben.

A Beadvány megemlíti, hogy az eIDAS az Európai Unió olyan kötelező jogi aktusa, melynek szabályai, azok implementálása nélkül is a magyar jogrend részévé válnak. A nemzeti jogszabályok nem rendezik az elektronikus bélyegző kérdéskörét, így a Bank álláspontja szerint az eIDAS kiegészíti a hazai szabályozást.

A Bank érvelése szerint ezt erősítik az eIDAS (58), (59) és (60) preambulum bekezdéseiben⁶ foglalt rendelkezések is, hiszen ezen szakaszok megfogalmazzák a képviselőre jogosult általi minősített elektronikus aláírás és a minősített elektronikus bélyegző ekvivalenciáját, azt hogy az elektronikus bélyegző igazolja, hogy az elektronikus dokumentumot a jogi személy bocsátotta ki (eredetének és sértetlenségének bizonyossága), valamint a bizalmi szolgáltatók kötelezettségét arra, hogy a bélyegző szolgáltatást használó kilitét igazolják bírósági, hatósági és egyéb eljárásokban. A Bank megítélése szerint ezek olyan garanciák, melyek a cégbélyegző alkalmazhatóságát erősítik egy olyan gyorsan fejlődő gazdasági környezetben, ahol a fókuszpont a távollevők közötti, online, rövid időn belül történő szerződéskötések felé tolódik el.

A fentiek alapján a Bank arra a következtetésre jutott, hogy azon esetekben, amikor a szerződéskötés zárt rendszerben, előre meghatározott szolgáltatási körben, előre meghatározott szerződések elfogadásával, zárt folyamatok között, automatizált módon, számítástechnikai rendszerek támogatásával történik, a bank oldali aláírás automatizált megoldása elfogadható, amelynek legkézenfekvőbb módja az eIDAS által is szabályozott elektronikus bélyegző szolgáltatás.

III. Az MNB ÁLLÁSPONTJA

A kérdés megválaszolásához mindenekelőtt a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) közokiratra és teljes bizonyító erejű magánokiratra vonatkozó rendelkezései vizsgálandók. A Pp. 323. § (4) bekezdés⁷ rendelkezik

⁶ (58) Amikor egy tranzakcióhoz jogi személy minősített elektronikus bélyegzője szükséges, a jogi személy képviselőre jogosult képviselőjének minősített elektronikus aláírását ugyanúgy el kell fogadni.

(59) Az elektronikus bélyegző igazolja, hogy az elektronikus dokumentumot jogi személy bocsátotta ki, biztosítva a dokumentum eredetének és sértetlenségének bizonyosságát.

(60) Az elektronikus bélyegzők minősített tanúsítványait kibocsátó bizalmi szolgáltatóknak megfelelő intézkedéseket kell bevezetniük annak érdekében, hogy képesek legyenek megállapítani az azon jogi személyt képviselő természetes személy kilitét, akinek az elektronikus bélyegzők minősített tanúsítványait nyújtották, amennyiben nemzeti szinten valamely igazságügyi, illetve közigazgatási eljárás keretében ilyen azonosítás szükséges.

⁷ Pp. 323. § [A közokirat] -
[...]

az elektronikus közokirat, míg a 325. § (1) bekezdés f) pontja⁸ a teljes bizonyító erejű magánokirat elektronikus előállítására vonatkozóan. Mindkét esetben megállapítható, hogy az elektronikus közokirat, illetve teljes bizonyító erejű magánokirat előállításának feltétele, hogy az előállító az okiraton *minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírást vagy bélyegzőt*, és amennyiben jogszabály így rendelkezik időbélyegzőt helyezzen el.

Az E-ügyintézési törvény 97. § (1) bekezdés értelmében, ha az *elektronikus dokumentum minősített elektronikus aláírással vagy bélyegzővel* vagy időbélyegzővel lett ellátva, és az aláírás vagy bélyegző, vagy az időbélyegző ellenőrzésének eredményéből más nem következik, vélelmezni kell, hogy a dokumentum tartalma az aláírás vagy a bélyegző, vagy az időbélyegző elhelyezése óta nem változott.

Az elektronikus dokumentum hitelesítésének részletszabályait az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet (**Korm.rendelet**) 12. §⁹-a tartalmazza. E rendelkezés szerint hiteles - többek között - az elektronikus dokumentum, ha a nyilatkozattevő vagy kiállító elektronikus ügyintézészt biztosító szerv - illetve annak nevében kiadmányozásra jogosultjának - legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírásával vagy bélyegzőjével és - ha jogszabály így rendelkezik - időbélyegzővel látták el.

Fentiekből az a következtetés is levonható lenne, hogy a Pp., az E-ügyintézési törvény és a Korm.rendelet fent hivatkozott rendelkezései alapján az automatizált módon, emberi beavatkozás nélkül, zárt informatikai rendszerben előállított - az írásbeli alakszerűségi kritériumoknak egyébként megfelelő - szerződések esetében a Bank általi aláírást illetően megfelelő lehet a minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus bélyegző használata.

Ha ugyanis az elektronikus közokirat, illetve az elektronikus teljes bizonyító erejű magánokirat előállítása esetében a fent hivatkozott előírásokkal, így különösen a Pp.-vel összhangban lévő eljárás, ha az előállító az okiraton *minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírást vagy bélyegzőt* helyez el, akkor a Bank és az ügyfél között létrejött - „egyszerű” magánokiratnak minősül - szerződések esetében is elégséges lehet, ha a szerződésen a Bank részéről az elektronikus bélyegzők minősített tanúsítványaira vonatkozó követelményeknek megfelelő tanúsítványon alapuló elektronikus bélyegző kerül elhelyezésre.

A fentiek kapcsán ugyanakkor figyelemmel kell lenni a Hpt. 141. §-ának képviseletre vonatkozó szabályaira is, amely szerint a hitelintézet nevében a pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységgel kapcsolatos kötelezettségvállalásra két igazgatósági tag, illetve két ügyvezető együttesen jogosult, amely aláírási jog - az igazgatóság által jóváhagyott belső szabályzatban rögzített eljárási rend szerint - együttes aláírási jogként átruházható. Fontos ügyfélvédelmi előírás továbbá, hogy a hitelintézet ügyfelének kérésére be kell mutatni a hitelintézet nevében kötelezettséget vállalók aláírási jogát rögzítő belső szabályzatot.

E rendelkezés arra hívja fel a figyelmet, hogy a pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos kötelezettségvállalás esetében - mindamelllett, hogy a kötelezettséget maga a pénzügyi intézmény vállalja - a hatályos szabályozás kiemelt jelentőséget tulajdonít annak, hogy nevesítetten mely természetes személyek jogosultak a hitelintézet nevében történő

(4) Elektronikus közokirat kiállításához az is szükséges, hogy a közokirat kiállítására jogosult az elektronikus okiraton - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírást vagy bélyegzőt, és amennyiben jogszabály így rendelkezik időbélyegzőt helyezzen

⁸ Pp. 325. § [A teljes bizonyító erejű magánokirat]

(1) Teljes bizonyító erejű a magánokirat, ha
[...]

f) az elektronikus okiraton az aláíró a minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírását vagy bélyegzőjét helyezte el, és - amennyiben jogszabály úgy rendelkezik - azon időbélyegzőt helyez el,

⁹ 12. § a) az teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül, és - ha jogszabály így rendelkezik - időbélyegzővel látták el,

b) a nyilatkozattevő vagy kiállító elektronikus ügyintézészt biztosító szerv - illetve annak nevében kiadmányozásra jogosultjának - legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírásával vagy bélyegzőjével és - ha jogszabály így rendelkezik - időbélyegzővel látták el,

c) iratérvényességi nyilvántartásban elhelyezték,

d) az aláíró vagy kiadmányozásra jogosult azt az azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesítette,

e) kizárólag az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv zárt informatikai rendszerében történő felhasználás esetén a szerv zárt informatikai rendszerében rögzítették, vagy

f) jogszabályban meghatározott más módon hitelesítették.

kötelezettségvállalásra, továbbá e személyek aláírási jogosultságukat együttes aláírási jogként mely további természetes személyekre ruházzák át az ügyfelek számára is transzparens banki eljárásrendben foglaltak szerint.

Az említett Hpt. előírás alapján tehát a pénzügyi szolgáltatás nyújtására irányuló szerződések esetében nem elégséges az elektronikusan előállított dokumentumokat minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus bélyegzővel ellátni, mivel az ún. szervezeti bélyegző kétséget kizáró módon csupán azt igazolja, hogy a szerződés tartalmával megegyező dokumentum a szervezettől, azaz a hitelintézettől származik („eredet igazolás”), ugyanakkor az nem állapítható meg, hogy a Bank nevében mely természetes személy hitelesítette vele a dokumentumot. A Hpt. szabályozása alapján ugyanakkor csak 141. §-ban erre feljogosított személyek - illetve együttes aláírási jogként az általuk belső eljárásrendben felhatalmazott alkalmazottak - jogosultak a hitelintézet nevében a cég képviselőtére, illetve kötelezettségvállalásra, így e jogszabályi elvárás csak abban az esetben tud érvényesülni, ha az elektronikus bélyegző használata valamilyen módon a Hpt. szerint felhatalmazott személyekhez kötődik.

Ennek megoldása az lehet, hogy a Bank a minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus bélyegző használatát belső eljárásrendjeiben a Hpt. 141. §-ban a Bank nevében aláírásra felhatalmazott pozícióban lévő személyekhez - illetve átruházott jogosítványok esetében a belső eljárásrendekben meghatározott személyekhez - rendeli és az elektronikus cégbélyegző használatára vonatkozó eljárásrendet transzparensen közlésezi, továbbá a zárt rendszerben előállított sztenderd szerződések esetében a szerződésen feltünteteti, hogy az adott szerződést mely, a Bank nevében aláírásra jogosult személy hitelesítette elektronikus cégbélyegzővel.

Mindezek alapján az MNB álláspontja szerint a Bank általi elektronikus cégbélyegzővel történő aláírás abban az esetben felel meg a Hpt. 141. §-ában meghatározott követelményeknek, ha egyrészt

- a bélyegző használata a Bank nevében kötelezettségvállalásra felhatalmazott, illetve képviselőre jogosult személyhez rendelt, másrészt
- magán a zárt rendszerben előállított szerződésen is feltüntetésre kerül, hogy az elektronikus bélyegző használatára mely - a belső eljárásrendben a Bank nevében kötelezettségvállalásra felhatalmazott – személy felelősségi körében került sor és
- a vonatkozó eljárásrend hozzáférhető az ügyfelek számára.